

Katholiek Onderwijs Groot Beveren vzw
VLS Onze-Lieve-Vrouw van Gaverland Melsele
Sint-Elisabethstraat 66
9120 Melsele

Relatiebeleid – anti – pestbeleid

Vrije lagere school Onze-Lieve-Vrouw van Gaverland

Vernieuwde versie: augustus 2026

Geschreven door Lies Wouters en Sofie Cools, zorgcoördinatoren

Met ondersteuning van de directie

Inhoudstafel

1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?	p. 2 – 4
2. Wat is gewenst gedrag op onze school?	p. 4
3. Hoe zorgen we er als school voor dat we gewenst gedrag bevorderen en grensoverschrijdend gedrag voorkomen?	p. 5 - 7
4. Richtlijnen bij een incident	p. 8 - 12
5. Hoe zorgen we voor herstel na een incident?	p. 13

1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag is gedrag waarbij iemand grenzen overschrijdt en waarbij deze persoon anderen, zichzelf of de omgeving schade berokkent.

Grensoverschrijdend gedrag kan verschillende vormen aannemen:

Agressief gedrag:

Agressief gedrag is elk verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag dat persoonlijke of algemeen geldende waarden en normen schendt, grenzen overschrijdt en (on)bewust schade toebrengt of dreigt toe te brengen aan anderen, de omgeving of zichzelf.

In het algemeen gaat het om gedrag dat niet passend, nuttig of nodig is voor de context waarin iemand zich bevindt en waarbij men bewust of onbewust grenzen schendt, schade toebrengt of dreigt toe te brengen aan zichzelf, anderen of de omgeving.

Het uit zich in:

- **Non-verbaal agressief gedrag:** met gebruik van oogcontact, houding, mimiek, gebaren, symbolen, afbeeldingen of intonatie.
Denk aan: strak staren, met de ogen rollen, dreigende, spottende of vernederende gebaren, beledigende of vernederende berichten of beelden verspreiden, ...
- **Verbaal agressief gedrag:** met gebruik van taal, zoals bijvoorbeeld: face-to-face, per telefoon, mail of brief met woorden beledigen, vernederen, spotten, treiteren, uitdagen, schelden, schreeuwen, ...
- Als er bij bovenstaande vormen ook een vorm van manipulatie, intimidatie of dwang in het spel is, spreken we van **psychisch agressief gedrag**.
- **Fysiek agressief gedrag:** met gebruik van (delen van) het eigen lichaam, bijvoorbeeld: te dichtbij komen, fysiek hinderen, vastpakken, trekken, duwen, schoppen, slaan, bijten, krabben, spuwen, beschadigen, vernielen of beroven, gooien met voorwerpen, een wapen gebruiken, letsel toebrengen, ...

Hoe meer gevaar of kans op schade er van het gedrag uitgaat, hoe ernstiger de situatie.

Naar vorm of soort is er ook een onderscheid in zichtbaarheid. Men spreekt over:

- **Openlijk agressief gedrag:** het agressieve gedrag is duidelijk zichtbaar en hoorbaar. Het kan zowel fysiek als verbaal zijn. Het gaat om een openlijke confrontatie met of een openlijke aanval op het doelwit, bijvoorbeeld: schelden, slaan, vechten, beschuldigen,...
- **Bedekt agressief gedrag:** hier gaat het om gedrag dat niet direct als agressief wordt onderkend omdat het niet onmiddellijk zichtbaar is. Maar het heeft wel degelijk de bedoeling de ander te schaden. Bijvoorbeeld: stelen, liegen, roddelen, buitensluiten, de één tegen de andere opzetten, aanhoudend tegendraads gedrag.

Pesten:

Pesten wordt omschreven aan de hand van deze kenmerken:

- Pestgedrag is systematisch, zich herhalend negatief gedrag.
- In tegenstelling tot plagen heeft pesten de expliciete bedoeling om te kwetsen.
- De gepeste wordt schade berokkend door de pester(s).
- Bij pesten is er sprake van een ongelijke machtsbalans. Pesters kiezen iemand uit die in hun ogen 'zwakker' is.

Het gaat dus om gedrag waarbij een pester daadwerkelijk de bedoeling heeft om de ander te kwetsen. Het kan gaan om fysieke, verbale of psychologische agressie. Het gaat niet om iets eenmaligs, maar om het telkens opnieuw lastigvallen van dezelfde persoon.

De pester heeft meer (fysieke of sociale) macht dan de gepeste. Dat laatste is een heel belangrijk kenmerk van pesten. Dat maakt het immers mogelijk om een onderscheid te maken tussen pesten, plagen en ruziemaken.

Pesten kan verschillende vormen aannemen:

- Fysiek lichamelijk pesten, waarbij er geweld aan te pas komt: schoppen, slaan, duwen...
- Fysiek materieel pesten: spullen van de gepeste afpakken, verstoppen of beschadigen...
- Verbaal pesten: beledigen, bedreigen negatieve opmerkingen...
- Seksueel pesten: aanstootgevende gebaren, ongewenste aanrakingen...
- Sociaal - relationeel pesten: iemand weigeren, negeren, geruchte verspreiden, roddelen...
- Cyberpesten

Discriminatie:

Discriminatie is het verschillend behandelen van personen en groepen op basis van bepaalde kenmerken.

Ongelijk behandeld worden is pijnlijk: je wordt afgewezen omwille van wie je bent zonder dat men kijkt naar wat je doet of kan. Dit heeft invloed op je geestelijke en lichamelijke gezondheid. Het berokkent schade en kan leiden tot sociale uitsluiting. In die zin is discriminatie een vorm van geweld.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag:

Dit kan gaan over kussen, aanraken tot zelfs het geven van seksuele opmerkingen.

Wanneer gaat een bepaald gedrag over de grens?

Als één van onderstaande voorwaarden niet vervuld is, spreken we over seksueel grensoverschrijdend of ongepast seksueel gedrag:

- Wederzijdse toestemming: Je krijgt en geeft een ja voor je een stap verder gaat op seksueel vlak. De toestemming kan op elk moment, voor of tijdens de handelingen, ingetrokken worden.
- Vrijwilligheid: Je zet iemand (fysiek of verbaal) niet onder druk. Je oefent geen geweld uit als je iemand seksueel benadert. Je kan in alle vrijheid 'nee' zeggen.
- Gelijkwaardigheid: Je weet dat je je macht (fysiek, maatschappelijke positie of leeftijd) niet mag misbruiken. Je hebt het gevoel dat je je grenzen kan aangeven als je dat wil.
- Ontwikkelings- of functioneringsniveau: Je voelt je helemaal klaar voor de stappen die je zet en die passen bij je ontwikkeling. Je bent in staat om in te schatten of bepaald gedrag oké is voor jezelf of anderen.
- Context: Je houdt rekening met je omgeving en doet geen dingen die anderen storen of choqueren.
- Impact: Je denkt na over de gevolgen van je seksueel gedrag voor jezelf en de anderen. Je gaat enkel verder als die gevolgen oké aanvoelen en niet schadelijk zijn.

2. Wat is gewenst gedrag op onze school?

Deze regels en afspraken verduidelijken wat gewenst gedrag is en zo kent en handelt iedereen er naar.

Op onze school:

- verplaatsen we ons door de gang in stilte
- dragen we zorg voor ons eigen materiaal en dat van anderen
- dragen we zorg voor de natuur
- spreek en luister ik met respect voor iedereen
- dragen we zorg voor onszelf en voor anderen

3. Hoe zorgen we er als school voor dat we gewenst gedrag bevorderen en grensoverschrijdend gedrag voorkomen?

We nemen maatregelen om het welbevinden, de manier van omgaan met elkaar en de algemene sfeer positief te beïnvloeden. We nemen zoveel mogelijk aanleidingen, frustraties en risico's weg.

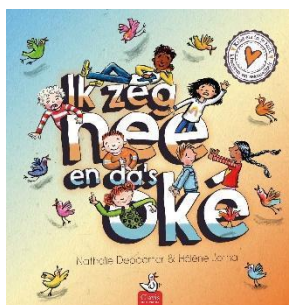
Op deze manier willen we als team gewenst gedrag bevorderen en grensoverschrijdend gedrag voorkomen:

- We zetten in op bewuste groepsvorming en het maken en leren van klas- en schoolafspraken tijdens de gouden weken. We denken bewust na hoe we onze groep begeleiden in de forming, storming, norming en performing fase.
- Aan het einde van de gouden weken organiseren we onze jaarlijkse vriendschapsdag waarop er leerjaar- en schoolbreed wordt ingezet op het omgaan met elkaar in een positief klas-, leerjaar- en schoolklimaat.
- We hebben een mini - lessenspakket ontwikkeld per graad met de volgende doelen:
 - onze kinderen kennen het verschil tussen plagen, pesten en ruzie
 - onze kinderen kennen het verschil tussen klikken en melden
 - onze kinderen weten op welke manier ze het kunnen melden:
 - als ze zelf gepest worden
 - als ze merken dat iemand anders gepest wordt

- We hebben een mini - lessenspakket ontwikkeld voor de kinderen om te leren hoe ze conflicten kunnen oplossen. De tools die ze hiervoor aangeleerd krijgen zijn ook zichtbaar op de speelplaats.
- We maakten een mini – lessenspakket over seksueel grensoverschrijdend gedrag voor onze school.

Om jongere kinderen bewust te maken van verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag, hebben we op school het volgend boek beschikbaar, waaruit voorgelezen kan worden of waarin kinderen desgewenst zelf kunnen lezen: “Ik zeg nee en da’s oké” (Nathalie Depoorter).

- We creëren voorspelbaarheid. (bv. daglijn in de klas, voorbereiden speciale dagen, voorbereiden extra muros - activiteiten...)
- We brengen variatie in lessen en activiteiten zodat ieders talent aan bod komt en verveling wordt tegengegaan.
- We gaan doordacht om met onze infrastructuur (bv. speelplaatswerking, rustige ruimte bij drukke activiteiten...).
- We werken aan de executieve functies bij alle leerlingen op onze school. Jaarlijks staat in elke rapportperiode één executieve functie in de focus: impulscontrole (het anker), emotieregulatie (de thermometer), cognitieve flexibiliteit (het roer) en het werkgeheugen (de zeekaart)
- We leren kinderen om hun emoties en noden constructief te uiten (emotieregulatie - de thermometer).
- We hebben een boekenaanbod in het thema 'pesten'.
- Rond positief en veilig online communicatie worden de volgende acties gedaan in onze school:

- De school hanteert een preventieve aanpak rond cyberpesten en baseert zich op erkende bronnen en organisaties zoals Mediawijs en Child Focus.
- In de klas worden regelmatig educatieve materialen en filmpjes gebruikt om leerlingen mediawijsheid en veilig internetgebruik aan te leren.
- Thema's zoals online veiligheid, sociale media, (nep)nieuws en schermgebruik worden structureel geïntegreerd in de lessen, vooral in de hogere leerjaren.
- Leerlingen worden gesensibiliseerd om online problemen te signaleren en worden doorverwezen naar hulpkanalen zoals Awel wanneer ze zich niet goed voelen.
- De school zet externe workshops in om leerlingen te begeleiden in veilig en verantwoord internetgebruik.
- Ouders worden actief geïnformeerd over online veiligheid via betrouwbare informatiekkanalen en educatief materiaal.
- De school stimuleert ouders om in dialoog te gaan met hun kinderen over online gedrag en digitale risico's.
- Er kunnen infosessies of vormingen voor ouders georganiseerd worden in samenwerking met externe partners zoals Webetic, Child Focus of VCOV.
- Cyberpesten wordt binnen de school gezien als een gedeelde verantwoordelijkheid met ouders waarbij preventie, detectie en opvolging belangrijk zijn.

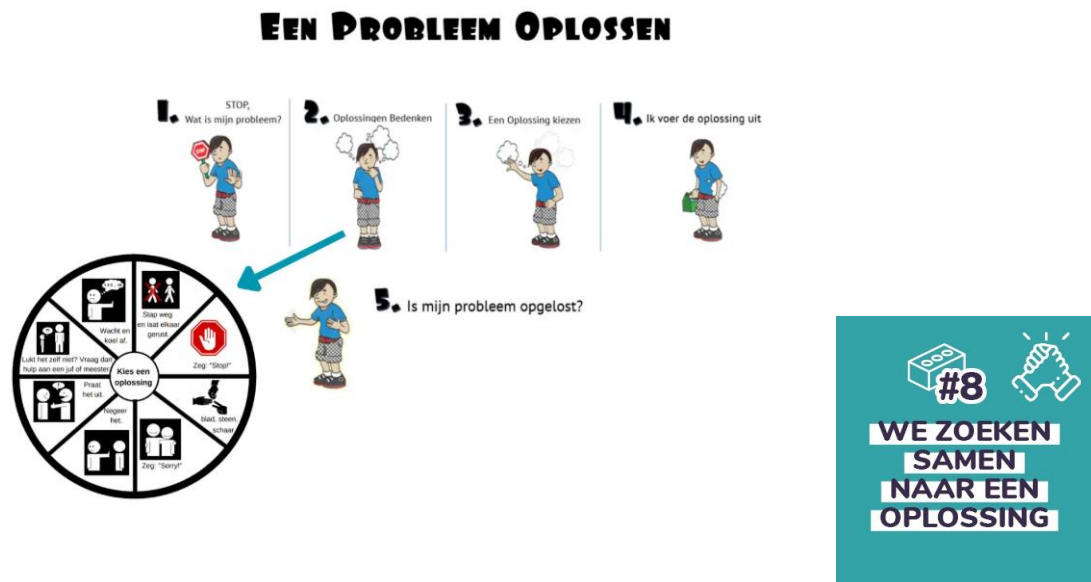

- We bekrachtigen gewenst gedrag. We geven complimenten om kinderen aan te moedigen.
- We herformuleren een opmerking over negatief gedrag positief.
- We buigen ongewenst gedrag om door nieuw gedrag aan te leren.
- We geven ouders een plaats op onze school door in te zetten op regelmatige contactmomenten (informeel en formeel): ontmoetingsmoment met de ouders tijdens het wienmoment voor de kinderen, info - avond, winter- en zomerdrink, oudercontacten, directie en zorgcoördinatoren staan 's ochtends klaar voor kinderen én ouders aan de poort van de school...

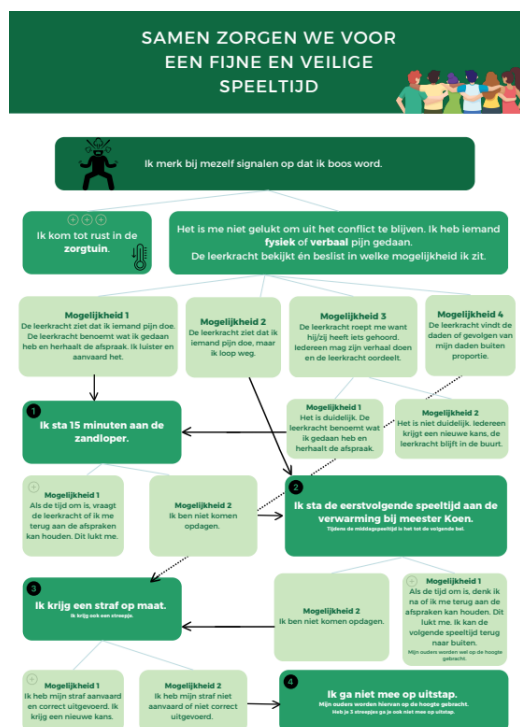
4. Richtlijnen bij een incident

Wanneer er zich een incident voordoet, reageren we op volgende manier:

- Bij een conflict kunnen de kinderen gebruik maken van onderstaand stappenplan. Dit is zichtbaar in verschillende zones van de speelplaats:

- Bij agressief gedrag volgen we volgend stappenplan. Dit is zichtbaar in elke zone van de speelplaats.

- Wanneer er zich een pestsituatie voordoet, reageren we op de volgende manier:

1. Het kind dat gepest wordt meldt zelf:

We starten meteen begeleiding op:

- o door de persoon die in vertrouwen werd genomen;
- o door een aanspreekpunt binnen de school of daarbuiten.

2. De melding gebeurt door iemand anders:

- o We luisteren naar het verhaal.
- o We informeren naar en bekijken het eventuele bewijsmateriaal.
- o We gaan na of het slachtoffer het pesten persoonlijk (of samen met een vertrouwenspersoon) wil melden.
 - o Is dit niet het geval, dan volgen we de situatie dan met de nodige aandacht op. We observeren discreet maar nauwgezet de omgeving van het slachtoffer en reageren gepast op situaties die in de richting van (cyber)pesten wijzen.
 - o Is dit wel het geval, dan hanteren we volgende stappen:

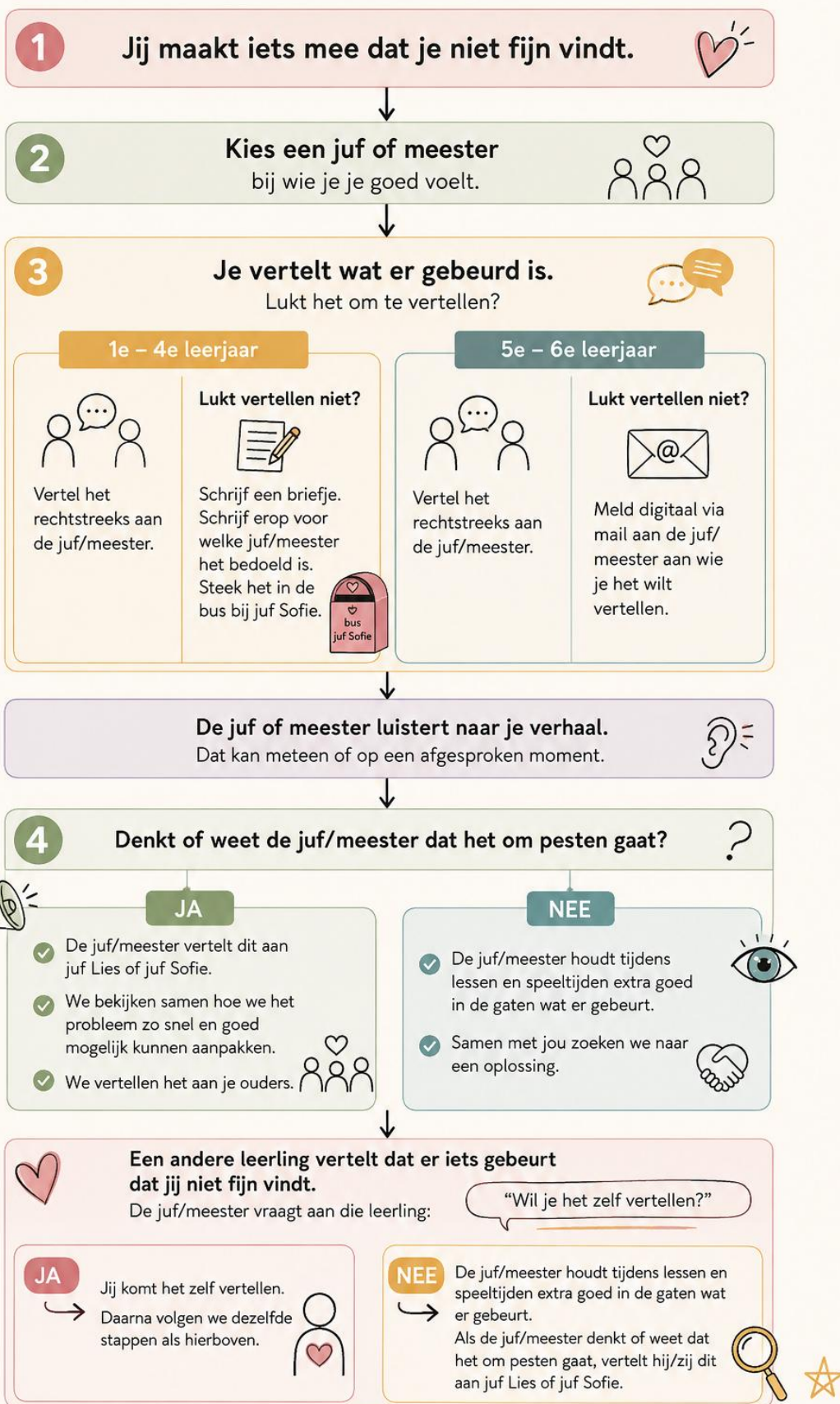

- We creëren een veilig klimaat:
- We garanderen dat we geen stappen zullen zetten zonder het medeweten van het slachtoffer.
- We trekken het verhaal van de melder niet in twijfel. We staan open, geven erkenning en zijn empathisch.
- We zijn transparant:

- We geven aan dat we meestal de ouders informeren over pestproblemen, maar dat we rekening zullen houden met de wens van de leerling in hoe en wanneer dit gebeurt.
- We gaan in dialoog met het kind en leggen uit waarom ouderbetrokkenheid vaak nodig is om het probleem structureel op te lossen.
- In vertrouwelijke gesprekken (bijvoorbeeld bij het CLB) kan een jongere met een ontwikkelingsniveau van 12 jaar of meer vragen om bepaalde informatie niet onmiddellijk met ouders te delen.

Meldprocedure voor leerlingen

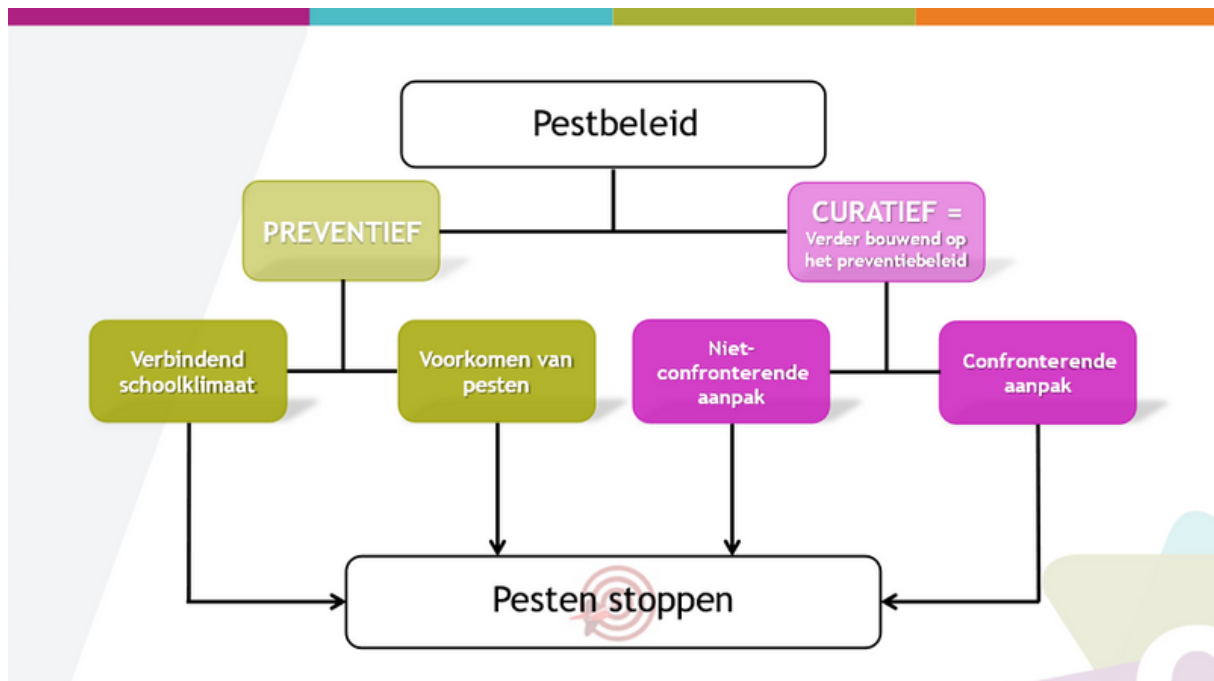
Wanneer er melding gemaakt wordt van een peestsituatie, zullen we er alles aan doen om het pesten te stoppen.

Een niet-confronterende aanpak is een probleemoplossende aanpak die vertrekt vanuit de beleving en hulpvraag van het kind dat gepest wordt.

- Uitgangspunt is dat iedereen mee verantwoordelijk is voor de oplossing, zonder dat de focus op schuld en schaamte komt te liggen.
- Deze aanpak is geschikt wanneer het pesten nog vrij recent is en de feiten minder ernstig of ingrijpend zijn.
- Het kind dat pest geniet nog maar beperkte bijval. Het lerarenteam heeft een groot geloof in de kracht van de groep en de leraren steunen de gekozen aanpak.
- We hanteren hierbij de NO BLAME – methode.

Een confronterende aanpak is een probleemoplossende én herstelgerichte aanpak, waarbij we de leerling die pest confronteren met zijn gedrag en de gevolgen ervan.

- Deze aanpak vertrekt ook vanuit de beleving en hulpvraag van het kind dat gepest wordt. Degene die pest wordt echter wél aangesproken op diens persoonlijke aandeel in wat fout is gelopen.
- Deze aanpak is geschikt wanneer het pesten al langer bezig is en een grote impact heeft.
- Het kind dat pest geniet een hoge status en veel bijval, het slachtoffer staat quasi alleen. Er is een dwingende en snelle correctie nodig. Het lerarenteam steunt de gekozen aanpak.
- We hanteren dan de HERGO – methode.

Bij (een vermoeden van) seksueel grensoverschrijdend gedrag, hanteren we het vlaggensysteem van Sensoa.

Om ervoor te zorgen dat iedereen weet wat de stappen zijn om te reageren op een incident of peestsituatie, maken we deze stappenplannen zichtbaar op de speelplaats en in de klassen, gang... We herhalen deze informatie geregeld op teamvergaderingen.

Deze maatregelen of tucht brengen rust en veiligheid:

Wanneer een leerling de schoolregels ondanks de duidelijke afspraken en genomen maatregelen niet naleeft, wordt een sanctie bepaald in teamoverleg. De eindbeslissing en - verantwoordelijkheid voor deze sanctie ligt bij de directie.

Mogelijke sancties zijn:

- een formele waarschuwing
- privileges ontfeggen
- een taakstraf
- een boete
- een schorsing

Meer informatie over het sanctiebeleid vindt u terug in het schoolreglement.

5. Hoe zorgen we voor herstel na een incident?

Als kinderen een conflict hebben gehad, als er een incident is geweest met agressie of als een peetsituatie heeft plaatsgevonden, dan begeleiden we kinderen om het weer goed te maken.

Inspiratie hiervoor vinden we op de website van Sorrybox.

Daar kunnen allerlei methodieken en materialen gevonden worden (bv. herstelkaartjes) die kinderen helpen om in herstel te gaan.

We willen het samen oplossen

Vragen als je iets wil goed maken met elkaar

Wat gebeurde er precies?

Hoe voelde je je toen?

Wat vind je er nu van?

Waar heb je nog last van?

Hebben anderen er last van gehad? En hoe?

Hoe kunnen we het weer goed maken?

1

Vragen als je gekwetst of benadeeld bent door het gedrag van een ander

Wat is er gebeurd

Wat dacht je? Wat voelde je?

Wat vind je er nu van?

Wat is het ergste voor jou?

Wat heb je nodig om je beter te voelen?

Wat verwacht je nog van x om dit te herstellen?

2

Vragen als iemand jou aanspreekt op je gedrag

Wat is er gebeurd

Wat dacht je? Wat voelde je?

Wat vind je er nu van?

Wie is er benadeeld? Hoe? En wie nog?

Hoe wil je dat herstellen?

